

МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТВОРЕННЯ ЦІЛІСНОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАСТИЧНИХ КОМПОЗИЦІЙ НА ЗАСАДАХ СИНТЕЗУ МИСТЕЦТВ**ВАЛЮК Ю.П.***Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна*

Актуальність дослідження. В ХХІ столітті суттєво змінюються концепти «архітектурно-просторового середовища» до ступеня їх нової соціокультурної відповідності та в бік композиційно-образно-предметної вираженості, що передбачає формування та створення архітектурних композицій на засадах синтезу мистецтв, але вже напрям до синтезу мистецтв як цілісності виявляє і пошуково-композиційну проблематику навчання. Виходячи із очевидності, що в основі сучасних архітектурних ідей пролягає стилістично-композиційна цілісність, що продиктоване принципами створення та розвитку Архітектурних форм, а дане «Концептуальне проектування» відбувається на засадах творчої консолідації знань у галузі творчих дисциплін для досягнення неординарних, функціонально доцільних, естетично вишуканих рішень, то є потреба звернути увагу до методів навчання створення цілісності архітектурно-пластичних композицій.

Основний зміст. На наш погляд, в контексті уваги до архітектурно-пластичних композицій, основними є традиційного рівня положення: в архітектурній творчості реалізуються соціокультурні запити на засадах синтезу мистецтв; конкретні архітектурні умови простору, стильові особливості одночасно створюють ідею та образ, визначають композиційну структуру та окреслюють «образотворчу мову»; специфіка полягає в тому, що необхідно поєднувати в комплексі мистецькі методи та технологічні навички для створення архітектурно-пластичних композицій; якщо в традиції було можливо дотримання певного напрямку та стилю, то у просторі нового архітектурного середовища інші вимоги. В нашому дослідженні ми виходимо із положення, що архітектурно-пластична композиція сучасного рівня уявляється як цілісний перманентний колаж-фото-фільм, який поєднується на кадрах, що проявляються та взаємодіють між собою на засадах простору візуалізації та сприйняття.

До уявлення про завдання синтезу мистецтв із Філософії Архітектури та Філософії архітектурної творчості можливо виокремити наступні положення: «яскраві і дотепні архітектурні інновації несуть в собі великий потенціал — не тільки естетичний, але й економічний. Досконалі архітектурні рішення забезпечують довгий вік життя архітектурних творів, їх домінуюче становище у містах, і навіть економічне процвітання міста, де з'являються унікальні споруди»[1]; «дихотомією є діалектика між формою і змістом. Є гасло, яке

вимагає щоб форма і зміст були єдині. На практиці це ідеал для певного часу і місця. Реально ж форма і зміст відносно самостійні явища і завданням архітектора стає гармонізація їх антогонізмів, пристосування форми для змісту або підпорядкування змісту досконалій але при цьому дотепній формі» (А.Венджамін)[2]. До виявлення важливості синтезу мистецтв для цілісної архітектурно-пластичної композиції можливо виокремити проблематику: синтез мистецтв складають основні принципи взаємодії архітектури із основними видами мистецтва: скульптурою, живописом та графікою; в контексті синтезу архітектури і музики у часі та просторі окреслюється, що «кожен вид мистецтва володіє особливими, специфічними виразними засобами для відображення дійсності. Ми називаємо це мовою того чи іншого виду мистецтва. У сучасній системі мистецтв на перший план виходять дві важливі тенденції: ствердження неповторності, унікальності і суверенності окремого виду мистецтва та прагнення до синтезу і взаємопроникнення. Однак, обидві тенденції співіснують достатньо мирно і ми можемо спостерігати, що немає прагнення до поглинання одних видів мистецтва іншими, але, навпаки, бачимо їх взаємозв'язок і взаємозбагачення» (Н.В.Бжезовська)[3]; синтез мистецтв є органічною складовою і потужним імпульсом активізації естетичних якостей архітектури «він був і залишається потужним творчим прийомом у вирішенні завдань архітектури, його естетичним, інформаційним наповненням, і потужним підґрунтям для новітніх творчих рішень. Так синтез мистецтв у вирішенні архітектурних крупномасштабних будівель, візуально корегує масштаб будівлі і робить її естетичною виразною» (Н.Ю.Житкова)[4, с. 54-56]; візуальні твори мистецтва повинні проектуватися і розташовуватись у конкретному архітектурному середовищі з певними задачами, повинні формувати єдину просторово-пластичну композицію з архітектурою, створивши синтетичний архітектурно-художній образ простору» (А.П.Полубок) [5, с.189-194]. В цілому, головним є положення, що в основі архітектурно-пластичних композицій лежить композиційна цілісність різних просторово-пластичних мистецтв – скульптури, живопису, графіки та архітектури, зв'язаних складним рядом відношень.

На основі нашого концептуального уявлення про синтез в мистецтві як особливу методику графічної підготовки, можливо надати, як приклад, зміст одного із практичних занять. Мета практичного заняття: оволодіння методом образного відношення, мислення та підходу до архітектурно-пластичних композицій та набуття основ творчо-комплексного підходу у процесі виконання робіт на засадах конструктивних, композиційних, образних рішень. Висновки на основі проведеного практичного заняття: на засадах синтезу в мистецтві як введення особливої методики підготовки, проходить процес оволодіння

методом образного творчого підходу, що сприяє становленню та формуванню креативного підходу у процесі винайдення композиційних образних рішень. В контексті уваги до пошуку «нових» методів навчання студентів, виходячи із Мети процесу навчання як синтезу-синкретизму різних видів мистецтва, нами також запропоновано систему образотворчої підготовки у з позицій цілісності системного, синергетичного, особистісного, компетентнісного, інтеграційного та інформаційного наукових підходів; розроблено й теоретично обґрунтовано концепцію образотворчої підготовки архітекторів у динамічному синтезі культурологічного, художньо-професійного і креативно-особистісного аспектів; сконструйовано та експериментально перевірено модель образотворчої підготовки»(О.О. Кайдановська)[6].

Висновки. На засадах концепції нашого дослідження, звертаємо увагу: так як в сучасності не завжди встигаємо сприймати нові архітектурні форми та стилі, так як образи для нового стильового середовища не завжди відповідають умовностям традиційного образного відображення, можливо використати термін синтетичний «архітектурний знаково-образний дизайн» на основі положення, що архітектурні форми обумовлюються та поєднуються через синтез мистецтв в образи архітектурно-пластичних композицій, створюючи цілісність. В процесі навчання, творчі практичні завдання моделювання певних об'єктів повинні бути одночасно поєднуватися із уявленнями про Образно-композиційну творчість у відкритій системі, що сприяє синтезу-пізнанню синкретизму різних видів мистецтва. Перспективи подальших досліджень. В майбутньому вважаємо необхідним пошук та розробку моделі-концепції образотворчого навчання, що поєднує мистецькі ідеї та технології, створюючи умови для пошуку творчих ідей концептуального образно-символічного рівня, що мають завданнями подовження творчих експериментів.

Література:

1. Філософія архітектурної творчості: навчальний посібник / С. Г. Буравченко, В. В. Карпов, Л. Н. Бармашина, О. Г. Пивоваров, Н. В. Бжезовська ; за заг. ред. канд. архіт., проф. С. Г. Буравченка. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 228 с.
2. Benjamin A. Architectural Philosophy. London : New Brunswick, 2000. 218 p.
3. Бжезовська Н.В. Синтез архітектури і музики у часі та просторі // Архітектура, будівництво, дизайн в освітньому просторі: колективна монографія / За заг. ред. д-ра іст. наук В. В. Карпова. -Рига, Латвія: "Baltija Publishing", 2021. - 604 с. - с. 63-79.
4. Житкова Н.Ю. Синтез мистецтв як органічна складова і потужний імпульс активізації естетичних якостей архітектури // Матеріали XI Всеукраїнської наукової конференції 21 листопада 2019 р.: Сучасна архітектурна освіта. Синтез мистецтв і гармонізація архітектурного простору. – К.: КНУБА, 2020. – 231 с. - С. 54-56.
5. Полубок А. П. Синтез мистецтв як процес взаємодії архітектури і пластичних мистецтв. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. -2017. - Випуск 49. - с. 189-194.
6. Кайдановська О. О. Теоретико-методичні основи образотворчої підготовки архітекторів у вищих навчальних закладах. На правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2015.